Број 184. У Новом Саду у петак 17. августа 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, за целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Нешто се спрема.

У европској политици се нешто спрема. Изгледа да смо збиља на прелому. На целом Балкану се узмутило, као пред буру; руски војени лист: „Рускій Листокъ“ донео је недавно вест, да се спрема измена берлинског уговора; руски цар путује у Француску, а последњи бројеви полузваничних бечких и будимпештанских листова постали су раздражени као ретко кад, и питају отворено: Шта то мисли Русија? Овако се даље не може, него се мора изаћи на чистину.

Дакле је ово стање догрдило већ и бечкој дипломацији! Дакле чак и њој, а како ли је тек онима који трпе!?

Да ће доћи до овога, то су предвидели још давно сви умнији политичари и у Аустрији и у Угарској. Они су говорили, да ће нам Босна и Херцеговина засести као кост у грлу, па нити ћемо је моћи прогутати, нити избацити. И говорили су, да Босна и Херцеговина немају вредности без Србије и Црне Горе и ако не идемо напред чак до Солуна, а то је мало далеко и мало много. И бојали су се, да ће Аустро-Угарска навући на се мржњу балканских народа, а доћи због тога у сукоб с другим државама.

Ништа није помогло!

Неко време изгледаше чак, да је она бојазан била претерана и да ће „веште“ аустријске дипломате, све то на чисто извести. Али за мало! Данас се већ показују рђаве последице оне несретне политике у највећој мери.

Берлински уговор створио је неприродно стање. Цепао је што се не цепа, одредио је многој држави место, на коме она не може издржати. Поврх свега, натоварио је маленим балканским државама велике обвезе, градњу железнице у невреме, те је увалио те државе у дугове. Уједно је створен између тих држава јаз и бачена је међу њима кост.

Сад је никло, што је онда сејано. Сад се види, да овако не може. Аустро-угарске и руске дипломате уговориле су 1897. год. да ће се трудити, да заједнички одрже на Балкану садање стање. То није било због тог, што је то стање било добро, него баш због тог, што се видело, да се то стање не може лако одржати. И цео тај споразум је говорио јасно још о нечему. А то је, да се Аустро Угарска и Русија нису могле ни у чем другом сложити, до ли само у томе, да остане све непромењено, а то је, да остане препромењено баш оно, што се мора изменути.

Данас су дошле прилике на Балкану, близу краја. Стање је горе, но што беше 1875. год. пре источних заплета. То доказује најјасније, чим се неко политично питање реши на нездравој основи, оно после неког времена излази поново на решавање.

Што је неприродно, то не може одржати за дуго никаква људска сила. И берлински уговор мораће се ускоро изменити. Овако, ил онако. Камо среће, да се може изменути мирним путем и то онако, како је п р а в о. Јер ако се опет завеже источна врећа како не треба, она ће се поново одрешити.

Што се тиче Угарске, ми смо имали довољно прилике да стечемо искуства и то горког искуства. Могли смо се уверити, какве смо имали штете од окупације Босне и Херцеговине и какве ћемо још имати ако се у том правцу продужи. Нас никаква корист не гони на Исток. Ми не треба да се завађамо с источним народима, јер Угарска само на Балкану може да нађе у будућности праве и искрене савезнике. Угарска није нашла чак ни привремене материјалне користи, јер су ту корист имали испрва аустријски трговци и фабриканти, а сад је немају више ни они, јер Исток, а нарочито Босну и Херцеговину осваја све то више Немачка са својим насељеницима и својом трговином.

О берлинском конгресу могло се још мислити, да Немачка гура Аустро-Угарску на Исток из неких бар мало пријатељских узрока. Али се од оно доба показало, да главну корист вуче Немачка, и да ми данас већ постадосмо само њени жандари. Немачка је нами доделила улогу, да за њу вадимо кестење из ватре. Ми већ опекосмо руке и имадосмо грдне штете, јер вадећи за Немачку кестење из источне жеравице, ми не доспевамо да напредујемо економски, нити да се бринемо о себи. Неки су мислили, све ће то накнадити оно кестење, а кад тамо, ми смо добили само љуске, а Немачка је појела језгро.

Ми знамо, да је тешко човеку, признати какву велику погрешку. А још је теже признати погрешку, кад је тај човек „дипломата“ и позван да буде, „најпаметнији“. Али ако наша дипломација и данас још мисли, да иде старим путем, те да ми и даље вучемо за Немачку кестење из ватре, а сами себи тиме да шкодимо, онда се таква дипломација не може довољно осудити.

Но и наши политички кругови треба да се пробуде. Гроф Голуховски, Калај и сви они, чија је политика претрпела банкротство, треба да одступе, а на њихово место да дођу људи, који нису имали удела у овим досадањим погрешкама. Ти ће људи имати одрешеније руке и моћи ће боље да заступају н а ш е интересе, и интересе правде, а не интересе Н е м а ч к е.

Жетва.

За овцу се зна, да иде доста мирно на кланицу, ал опет не иде сама, него је вуку. Наш ратар иде сам... Или бар не видите онога, који га гони.

Кад ратар сабере плод свога мучног и трудног рада, ево га на пијацу да прода. Он не може да бира цену, време, не може да смести храну у житнице, него је гони тако рећи са њиве на — пијацу. Но какву пијацу?! Та не може да дочека сваки да му рана савре, него је продаје још у зелен.

Ово је нездраво стање у животу нашег ратара. И то он скупо плаћа. Он не може да дочека време, не може да изгледа цену, него мора као овца на кланицу, па шта добије.

То нездраво стање код нашег ратара створило је шпекулацију — п р о т и в њ е г а. Знају да он о жетви мора да продаје, па га стежу и побијају. То не би ишло тако лако, да се житарска радња у Угарској не налази у рукама неколико десетина људи.

И онда још нешто. Ти људи измислише папирно жито, жито које не постоји. Кад млине, пекари и други хоће да се осигурају с раном за унапред, они купују жито од великих трговаца, а то жито да им се уручује по потреби, у даљим роковима. Ови трговци и немају увек толико жита колико продају, купиће га доцније. Ал што га не купују одмах, кад су га даље продали, с тим му побијају цену, јер се каже жито никоме не треба. Сваки може чекати. А једини који не чека, не може чекати, то је ратар.

ПОДЛИСТАК.

КРАТКЕ ПРИЧЕ.

Веверица.

Веверица провири из свог округлог кавеза и виде на столу лешника.

— Од кад нисам јела лешника рече у себи, баш би ми слатко пало!

И на мах се одлучи, да дође на сто.

— Имам свега десет пути да коракнем.

И она пође. Али тек што једном коракну, а ваљак под њоме стаде се обртати. Веверица коракну десет пута, али, сиротица, још увек беше на једном те истом месту.

— Преварила сам се, рече. Лешници су мало даље од десет корачаји.

И мала веверица продужи своје путовање. Живо је подизала своје ножице, али и у подне и у вече беше још увек тамо, откуда се кренула. Па је ишла и други, па и трећи дан, па иде и сад. Али никако да дође ни до стола, ни до лешника.

И ја гледајући у својој собици на сироту веверицу, мишљах:

— Боже, колико ли је двоножних веверица, које корачају по ваљку, што се обрће, муче се и мисле, е ће доћи до лешника, а овамо, где су, ту су!...

Непознати.

Једном се проходали многи дуси на ономе свету. И који сусташе, седоше на клупу, па оданде гледаху на оне, што ходају. Па тако је седело и гледало и П р и з н а њ е.

А крај ње седела нека друга сенка.

Знање и Признање упустише се у разговор и чињаху примедбе на оне, што су туда пролазили. И прође туда међу осталима, нека накинђурена и надута прилика. И Знање запита Признање:

— Познајеш ли ову прилику?

— Како да не.

— Па ко је то?

— Хвалисање.

И Знање радознало упита:

— А где сте се познали?

— Још на земљи.

— А како сте се нашли?

— Па, помоћу пријатељства.

Знање се почеше за ухом и ућути.

Кад, ал' ето ти друге прилике.

Беше надувена, угледна, али празна.

И прилика запита Признање:

— А ко је ово?

— А то је надувана Величина.

— Познајеш ли је?

— Још са земље.

А сенка је не разумеде.

— А како си се с њом нашла?

— Дотле су ми о њој набијали главу, док јој нисам отишла.

И они опет ћуташе за неко време.

И наиђе трећа прилика.

Беше то сед, погурен, доброћудан старац, у сиромашном, издртом руху.

Око јој се светлило, као звезда.

И Признање је посматрало.

— Како је занимљив овај старац.

А сенка потврди.

— Занимљив, богме. Познајеш ли га?

— Не познајем.

То не може бити. Ти, која познајеш Хвалисање и надуту Величину, па њега да не знаш?

— Па ипак не знам, ко је. Ко је тај старац?

А сенка тихо и с пуно поштовања рече:

— Тај старац, то је права – З а с л у г а.

Превео З. В.

Овогодишња жетва испала је у Угарској лоше. А зло је испала у Америци, Русији, зло у Немачкој, једном речи свуда. И жито у овај мах ипак нема цене. Та се цена ни из близу не диже према лошој жетви. Може се јасно видети, како наши житарски трговци свим силама снижавају цену, али не могу до краја. Она се држи, а по мало и напредује. За дуго је неће моћи одржати на оном ниском ступњу. Ал сад, кад највећа сиротиња мора да продаје, не дају цени на више.

Једно зло вуче друго зло. Једна невоља ратара, створила је трговину, која тргује с његовом невољом, рачуна на ту невољу, да се богати. И то неће бити друкчије све дотле, док наш ратар не буде и трговац, не буде у стању да чека време и цену, те да и он сам кроји донекле цену, као што му је данас други кроје.

Многе и силне милијуне заслужују горњи житарски трговци на нашем житу. Ако не сваке године, а оно уопште. То бива тако на свима производима.

Најжалосније је то, кад ратар за порезу и друге дугове мора да прода све жито у бесцење, па после узајмљује новац на велику камату, те купује скупље жито за лебац. Каква је тек ту пропаст?!

У овом послу треба помоћи и то брзе помоћи. Онај ратар који је члан земљорадничке задруге, може још да добије на своје жито, које је у његовом кошу, зајма, јер му се верује. Но шта ће они други? Нема сумње, да и ти други треба да се удруже, али ван тога, треба и наши многи новчани заводи да се удруже, у цели, да створе кошеве и хамбаре, у које би се смештала храна, на коју би ратар добијао јефтина зајма, па да је може продати, кад му се допадне. На тај начин би остао силан новац у нашем народу. Може бити да би се неко које године и преварио, али у опште се не би преварио, јер би цена била боља, а јасно је, да други и то странци силне милијуне заслужују са житарском трговином. Велики део тога, могао би да остане у нашем џепу.

Ово је важно питање, о коме морамо мислити. Други стварају извозне банке, стварају разне установе, ми на том пољу не учинисмо ништа. Време је да се почне. Али не тако, да само наша српска трговина заслужи место стране, него да на главној добити има удела и — произвођач. То је оно што нам треба и чему је крајње време. Та у нашим рукама је житница Угарске, а ми не умемо да се користимо њоме.

Ј. П.

Дружина око „Браника“.

Беч, 13. августа.

„Браник“ у своме 95. броју, а у чланку: „После бечкеречког збора“ при свршетку вели, да је допис из Беча, фабрициран у уредништву „Заставе“. То је крајња неистина. Допис је тај поштанским путем послат у суботу 4. августа и ми смо „Застави“ јамчили својим именом, које ћемо временом и на јавност пустити.

Али није питање ко пише и одаклен пише, већ је питање: шта пише. Ми остајемо при оној тврдњи, да рад дружине око „Браника“ не само није правилан, него је недостојан и баца јаку сумњу на чистоту дружине око „Браника“ у борби за општу српску ствар.

Колико је јасноће било у томе нородољубивоме раду до састанка бечкеречког збора, исто је толико јасноће и у несолидноме раду дружине око „Браника“ после бечкеречког збора. Личне страсти у дружини око „Браника“ изилазе на површину тако јасно и у толикој мери, да ни најнепријатељскији листови других народности нису толико цинизма и толико омаловажања томе збору дали, као дружина око „Браника“.

Прве извештаје о томе збору читали смо ми у Бечу у страној и несрпској штампи, у коју не може никада радикални уплив продрети, нити можеше зино „благоволење“ уживати. И та штампа, којој је сваки поредак у српскоме животу немио и неугодан, морала је донети и ако хладан, али праведан извештај по коме може сваки закључити, да је збор тај био достојанствен, да се у њему огледала она трезвеност, коју је захтевао значај тога збора.

Дружина око „Браника“ представљала је сазиваче тога збора, као ниске шпекуланте. Рекла је, да сазивачи сазивају тај збор, ради сазива сабора само ради тога, што се у Пешти „чуло из меродавних кругова“, да ће влада дозволити сазив сабора, а радикали, као шпекуланти, хоће то да преухитре, не би ли се тај сазив сабора њима у заслугу уписао.

Но ми знадемо, да се увек таки гласови пуштали у јавност, кадгод је народ показао заједницу и одушевљење. Дружина око „Браника“ помагала је тај пештански мамак и одвраћајући народ од збора, хтела је рећи: „Што ћете на збор ићи, кад ће влада и онако дозволити сабор.“ Питамо дружину око „Браника“, колико противности лежи у горњој изјави њезиној после збора, у којој неправедно критикујући револуцију вели, да ће тешко што постићи, јер кад се влада није обазирала на представку одбора деветорице, још ће се мање обазирати на ову револуцију. То писање шапће Пешти: „Недај сабора!“

Ово је доследност рада дружине око „Браника“, коју ми хладно без личнога утицаја из даљине посматрамо. И морамо по ново рећи, да код дружине око „Браника“ постоји оправдана сумња, да су они са начела слободоумне странке сишли и ниско пали и да она своје чланове заводи ради своје личне користи.

Дружина око „Браника“ створила је читаво питање, да ли је било 500 или 2000 или 10.000 посетилаца. И ако број посетилаца имаде са резолуцијом доста везе, за поједине странке несме да имаде никакав значај. И пет поштених Срба кад се састане, да већа о питању, које обухвата потребу читавога народа, дужност је сваке поштене странке, да збор те петорице потпомогне. Па рецимо, да су на томе збору били сами радикали, признаће нам дружина око „Браника“, да та странка у свакоме погледу не уступа слободоумној странци. Па кад се та, скоро највећа странка у нас, састаје на родољубиви збор и већа о потреби, која обухвата општу народну ствар и не додирујући ни једном партијски биљег, — толико безразложно и неоправдано омаловажава, онда мора бити оправдана сумња, да дружину око „Браника“ не руководе разлози народнога добра и напретка; кад у такој узвишеној ствари претегне надмоћије личног расположења, онда се такав рад мора назвати издајничким, исто онако, као кад се намјерно издајству тежи, а досадањи поступак дружине даје много и много оправданих разлога, да се и у овоме задњем сумњичи, јер:

могућност сазива сабора лежи у многоме у српскоме патријарху, који је увек свом силом то пречио. Били смо стрпљиви према патријарху Бранковићу, јер нас је дружина око „Браника“ учила, да стрпљиви будемо. Но данас је доказано, да на столици св. Саве седи човек пун ниских греха и порока, који да су на обичном човеку, друштво поштених људи избацило би га из своје средине; но дружина око „Браника“ прекрива га сјеном слободоумне странке и најенергичније потпомаже тежње његове, да се спречи сазив сабора.

Још нешто: Иза бечкеречког збора „Браник“ доследно убија наду у народу, да не ће ништа постићи. Оваки поступак мора се најжешће осудити. Та искуство учи нас Србе, да од многе борбе и молбе једва нешто постигне, али се мора хиљаду пута борити, да се тај трунак добије; не ради тога, што ће тај трунак спаса донети, него ради тога, да се народ у своме значају, праву и својој свести одржи, јер нас опет искуство учи, кад народ није ништа чинио, кад народ није појмио свој значај и своје право, кад год је народ показао да почиње свест своју напуштати, — тада је летио суноврат у пропаст. Нема народа на свету, који је једном одлуком све добио; право је малешно, али је шире крвавог зноја и оно се постизава само борбом. Да један новајлија у некој странци покаже толику малодушност у политичком раду, морао би за осуду бити; колико више осуде заслужује дружина око „Браника“, кад она као заступник једне странке намјерно изазива у народу малодушност и резигнацију а ради чега и за кога све то та дружина чини? — Заиста чланови слободоумне странке толику тесногрудост и толико застрашење не захтевају, као што и ми најодлучније осуђујемо.

Неколико Срба
који су исповедали начела српске народне слободоумне странке.

Политички преглед.

Мађедонско-бугарски комите и опет на делу. Из Солуна јављају, да се у селу Кајцику (?) појавила једна бугарска чета баш кад су становници после службе божје излазили из цркве. Чета је заробила петорицу најугледнијих мештана, и тек их после десет сати држања у затвору ослободила, пошто их је заклела да се неће више противити тежњама бугарско-мађедонског револуционарног комитеа. Та је чета у Јовановцу заробила петорицу Турака и живе их запалила, пошто их је најпре полила петролеумом. Турске власти у Ресни послале су против Бугара 50 војника. У једној шуми код Перистера (7 сати од Битоља) била је међу њима борба, у којој су погинула три војника а осморица су рањени, док Бугари нису имали никакве губитке. Седморица војника били су залутали у шуми и пали у руке Бугарима, који су послали једног сељака у Битољ, да власти ослободе седморицу затворених Бугара у Битољу, иначе ће властима послати одсечене главе седморице војника. После овога је против Бугара послат читав батаљон војске.

Међународне поште у Турској. Турски посланици на страним дворовима добили су налог од своје владе да раде на томе, како би силе одустале од својих пошта, и повериле вршење те дужности турској пошти. Но штампа вели, како Турска ово постићи неће, јер силе на то пристати не могу. Турска пошта није никако уређена, у њу се вере имати не може. И до год се она потпуно не уреди, до год се њој не може потпуно вера поклонити, дотле заступства држава, морају имати своје поште. Видиће се ускоро, да ли се и силе слажу са мишљењем штампе.

Француски турски спор заоштрио се по све. Француски посланик у Цариграду Констанс, напустио је Турску и кренуо се за Париз. Кад се већ био укрцао на брод, дошао је маршал турског двора и покушао је, да га задржи од пута, но није му пошло за руком. Спор се заоштрио у томе, што султан није хтео да узме у обзир и одштету приватних француских поданика. У француском посланству остао је само један чиновник, да врши текуће послове. Све државе замерају порти што је дотле довела ствар. Оне су уверене да порта мора попустити, мора испунити праведне захтеве француске, па није било потребе да ствара нове заплете, кад порта из заплета и тако неизбија. Француски посланик Констанс на своме путу за Париз стигао је јуче у Беч, и изјавио једном државнику, како се радује, што сви посланици сила у Цариграду увиђају несправедљивост порте и како ће ова морати попустити.

Рат између Енглеске и Транзвала. Бури су одговорили на прокламацију Киченерову. Шалк Бургер, заменик чича Кригеров и Стејин, издали су прокламацију, у којој се и ово вели: Погледом на то, што се наша браћа у колонијама оградише против срамних незаконитих насиља енглеских, те наша ствар тамо добро стоји, погледом на већ до сад принете материјалне и личне жртве; погледом на то, што би губитком наше независности и наша држава пала, и погледом на одушевљење које показују и наши мужеви, и наше жене, па и деца, — закључили смо, да не склапамо мир, и да не примимо онакве услове мира, који

би тражили за жртву нашу независност и интересе наше браће, који станују у колонијама. Продужићемо рат из све снаге и све ћемо учинити, што нађемо за потребно, да би наше интересе одбранили. Шалк Бургер, заменик председника јужноафричке републике, Стејн, председник слободне државе Оранжа.

Енглески лист „Дели Мељ“ извештен је из Петрограда, да руски цар сада другче мисли о јужно-афричком рату, но што је мислио до сада. Решио се, да ће с Француском заједно порадити на миру. О тој својој намери известиће и краља Едварда, када се с њиме састане у Фреденсбургу. Цар ће погледом на своје намере, повести собом на своме путу и руског министра спољних послова Мамсдорфа и два руска државна саветника

Са бојишта стижу врло неповољне вести по Енглеве а нарочито из Капа. Енглези никад нису тако рђаво стојали у Капу као данас, њихов положај је тамо исто тако очајан, као и у Транзвалу и Оранжу. Бури су више господари у Капу но Енглези. Преко Лондона је стигла једна врло важна вест. Једно оделење бурског генерала Шепера стигло је до залива Мортела. Варошка стража сва је под оружјем јер се боји нападаја бурског. Од кад овај рат траје то је први случај, да су Бури дошли чак до мора.

Један енглески лист доноси, како је и чича Кригер потврдио онај извештај Киченеров, да убојна линија Бура износи преко 14.000 ратника. Чича Кригер је још додао да се 10.000 капских житеља боре са Бурима. Киченер сав неуспех енглеске војске баца на владу. Његова је војска пуна богаља и неспособних, које враћа кући, јер нису ни од какве вајде, само још на сметњи. Ускоро ће их још у већем броју почети кући слати. Па и помоћ, коју су му из Енглеске послали, врло је јадна. Већином су му послали децу и неспособне људе, с којима неће моћи ништа учинити. Киченер је сву своју убојну чету усредсредио око тога, да брани железницу колико може и поједине главније вароши. Енглески војни судови већ су почели немилостиво да суде оним усташима, које ухвате. Многе су осудили на смрт, а многе на тешку робију у другим земљама. Но, све ове свирепости урађају само још горим плодом по Енглезе, јер се огорчење против њих све више диже.

Код патријарха Георгија.

Код патријарха Георгија дође нека прилика у посету: — Да се мало разговарамо! — каже му. — И да вас питам, сећате ли ме се!

Отац Георгије промишља: — Чини ми се, — каже — да сам вас виђао. Само не могу да се сетим где. И мора да је било давно, врло давно.

— Јесте, врло давно! Док мало проразговарамо, сетићете се боље. Него ви сте добили орден белога орла из Србије. Честитам!

— А шта ми честитате? Да сам добио орден као архимандрит Рајић, за науку или друго. Него сам га добио за сарањивање. Да није умро краљ Милан и да га нисам саранио, не би било ништа. Шта ми је то?

— А шта је с оним другим? Та знате већ шта мислим.

— А, зар с пригодама? Ето, све по старом. Из тог блата никуда. Али тако је то, кад сам од увек био лак. И увек се бринуо за себе и свој џеп, а на све друго — заборавио.

— Да, да, заборавили! А како стоји ваша борба с народом због автономије?

— Море, маните! Направио сам се страшан, силан, јуначан! Ал да знате колико се због тог понижавам и увлачим пред којекаквим политичким ништицама и судоперама. Сад да ме они извлаче... Од ово две године кошта ме 700 хиљада форината. Све сам то поразадавао којекаквима, да ме бране, лажу, уздижу и потпомажу... Кад би ја искрено описао ову моју муку, то би било од користи свима и тим би учинио корисно дело...

— Па што не учините то? пита она прилика.

Отац Георгије се тргне од својих речи. Не зна ни сам шта му би, да тако говори. Па онда каже: Идите, идите! Шта ћете овде? Па онда ја и не знам ко сте ви.

— Кад не знате, ево да вам кажем: Ја сам ваша савест...

— Давно, врло давно вас нисам видео.

— Јесте давно вам нисам била, јер кад год дођем ви ме терате као ето и сад...

— Е шта ћу! Мени знате долази »Браник«, он то све лепо заглади, па ми не треба савести. Није потребно да ми икад више дођете. Збогом! С.

ИЗЈАВА.

»Нови Лист« у свом 131. броју од 11. јуна о. г. доноси на уводном мјесту допис из Мостара, у којем нападајући нашега вођу Али Фехми еф. Џабића, констатује, да смо ми потписани хтјели брзојавно Џабићу одказати пуномоћ, те да нам је Џабић дао некакову изјаву, што ево овиме јавно демантујемо и кажемо, да је то најподлија тенденцијозна лаж и потвора, јер се никад међу нама није повела о томе рјеч, нити нам је Џабић какову изјаву слао, јер смо са радом Џабића безувјетно солидарни.

Предвиђајући, да ће извјесни безпосличари, подлаци и ашпиранти: и у будуће такови денунција и клевета турати у новинство — то овиме очитујемо, да се нећемо у будуће обазирати ни одговарати на те подле лажи извјесних плаћених дописника — и молимо наш исламски милет, да такове са достојним презиром и гнушањем мимоиђу.

У Сарајеву, дне 15. јула 1901.

Махмудбег Фадилпашић, Алибег Фирдус, Хаџи Хифзи еф. Бахтјаревић, Омер еф. Чиркинагић, Ахмед еф. Карабег.

Нови Сад, 16. августа.

Ко руши автономију? „Браник“ је донео чланак под насловом: „Ко иде мађарској влади на руку“. Прича о томе, како је вршачки административни одбор одлучио да се жали угарској влади против решења саборског одбора. „Браник“ у целом чланку ни једном јединим речи не осуђује незаконитост саборског одбора, већ вели само толико: „Ми смо о томе доста писали“. Но „Браник“ не напада толико ни вршачки административни одбор, што се жалио угарској влади, већ напада радикале. У томе одбору била су двојица за то, да се жали, а двојица, да се не жали, а епископ Змејановић је решио. Ми смо у „Застави“ у своје време осудили тај поступак жаљења, као што смо осудили и саб. одбор, и протестујемо против тога, да се радикална странка чини одговорном за ово што ради епископ Змејановић. Радикална странка била је увек против тога, кад се ко у нашим автономним пословима обраћа на владу као на највишу инстанцију. Радикали то и нису чинили, али јесте то чинио др. Илија Вучетић са своји другови, за оно време кад беху председници и подпредседници новосадске општине. Ми ћемо у идућим бројевима „Заставама“ са званичним актовима у руци доказати, да је др. Вучетић радио, то, да је он утр'о пута томе, па сада у своме „Бранику“ хоће да окривљује друге за оно, што ни помислили нису. Кад хоће нека му буде.

Вести из места и са стране.

† **Јово Калуђеровић.** Са Цетиња нам јављају да је тамо умр'о Јово Калуђеровић, професор књаж. црногор. државне гимназије. Покојник је био још млад човек, тек што је школу изучио и стао на своју снагу. Био је марљив, вредан, спреман и добар син народа свога. Школу је свршио, као сиромашак са великим напором и тешкоћама. Без сумње је и то много допринело, да је тако рано преминуо. Већ у почетку свог самосталног живота и професорског рада показао је чврсту вољу и мар за добро народа свог и његове књиге. Лака му била црна земља!

Немци се не шале. Одбор „евангеличког савеза“ у Немачкој, даје за прву четврт ове године и опет 200.000 марака (марка 60 повчића) за ширење евангеличке вере у Аустрији. Дакле из Немачке долази сваке четврт године 200.000, годишње дакле 800.000 до 1,000.000 марака за ширење протестанске вере у немачким крајевима наше монархије. — Немци указују као што је познато сваком приликом на моћ словенског православља у православних Словена, па према томе утврђују и они међу собом своју германску веру, свима силама, неизмерним жртвама и средствима. Није дакле чудо да се све на православне Словене свом снагом окомили, неби ли их усколебали. — Амо у нас служе непријатељима нашег лепог словенског православља и словенског Српства — као што је познато — најбоље, најверније и најуспешније наши рођени одроди православља и Словенства. Коло воде, правац дају такт ударају загребачки кошер Хрвати око Франковог „Хрватског Права“, а за њима се утркују „Обзорове“ језуите и онда сва њина безсвесна руља, којој се сав рад, сав задатак, сва циљ само на мржњу прогонство и затирање православног словенског Српства свуда. — Што Немци себи сад тек отимају и утврђују, то је у нас већ давно утврђено, а то је наше словенско православље лепо Српство. Истина ми немамо друштво светог Ћирила и Методија као што га браћа Хрвати имаду, али ми ваљда зато и поштујемо и нашу словенску ћирилицу. *Сремац.*

Друштво „Сједињених Срба“ у Америци. Друштво „Сједињених Срба“ у Њујорку извештава, да је добило од српске краљевске владе из Београда српску заставу тробојку са српским грбом, белим орлом, као поклон друштву „Сједињених Срба“, која је освећена као прва српска застава у Њујорку на дан 11. (24.) августа о. г. у 9 сати у вече и као прослава која се навршује истога дана пет година опстанка друштва, које је прикупило цвет српске младости која живи у Њујорку изван своје домовине. Освећење је извршио настојатељ овдашње руско-православне цркве св. Николе, свештеник господин Александар Хотовицки и свештеник госп. Илија Зотиков у друштвеном стану: **61. Е. 4-та** улица. По извршеном освећењу је свирала музика српску химну у пратњи ватромета. За тим настало послужење присутних гостију и веселе по српском народном обичају са банкетом и српским гуслама. — Лука Одаловић, председчик. Н. Лакић, тајник.

По ваздуху преко мора. Генерални штаб француске марине, известио је сва пристаништа и све поморске силе о путу грофа Волке на ваздушној лопти преко средоземног мора. У томе извештају налазе се и најпотребнија упутства, да би се избегли судари. Ваздушна лопта пловиће по ваздуху у висини од 15 метара. Има апарат за управљање и апарат за балон. На дану ће бити на тој ваздушној лопти истакнута француска застава, а ноћу ће бити осветљена електричном светлошћу, да ће се видети па 10 миља. А ако би путници дошли у опасност, ова светлост замењена ће бити блештећом светлошћу. Да би се утврдио пут, којим ваздушна лопта путује сваког извесног часа бациће морепловци са лопте мале куглице, у којима је исписана хартија која се и ноћу даје прочитати. Да би путници били у вези на ваздушној лопти са бродовима који путују, то ће давати знаке црним кеглама. Ноћу ће као сигнали служити фанали, беле, плаве и црвене боје. Ваздушну лопту пратиће осим тога једна врло брза крстарица. Ваздушна лопта кренуће се на пут између 30. августа и 15. септембра п. н. Долазак њен у Африку објавиће се телеграфским путем.

Несрећа на жељезници. Брзи воз, који је ишао из Фијуме за Загреб, близу Загреба, код последње стражаре, ударио је у једна сенчачка кола, која су хтела да пређу железнички пут. Удар је тако снажан био, да је ратар, који је терао коње на месту мртав остао. Воз је кола ужасном снагом бацио чак пред стражару, где су тешко ранила стражара. Влаковођи је тек после пошло са руком да заустави воз. Мртвога ратара и тешко рањена стражара метнули у засебна жељезничка кола и однели су у Загреб. Путницима се није ништа догодило. Ратару је име Кош и њега су у Загребу сранили. Стражару је име Плавец, он је смештен у болницу.

Насели. Многи хоће на лак начин да дођу до блага, те за то покушавају да праве лажан новац, но редовно их брзо похватају и они онда скупо плате своју лакомисленост. Тако је и у Тамиш Кубину потказао неко жандармерији и ова похватала дружину, која је правила лажан новац од 5 круна. Вође те дружине су Паја Церња и Анта Глинци. Нашли су у њих 17 комада лажног новца од 5 к. а 600 круна правих, које су добили у промену за лажни новац. Нађена је и машина. Новац су доста невешто правили, но свет ипак није пазио и дао се преварити. Обојица ових већ су једном били осуђени због прављења лажног новца. Сада хватају и браћу њихову, која су тај лажан новац растуривали.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 16. августа.

Мадрид. За време маневара насео је енглески торпедни чамац. Енглески војници који су хтели брод да одвуку спречени су од шпанских војника. Енглези су морали тражити појачања. Догађај овај подигао је велику прашину.

ОГЛАСИ.

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО

„ТРАНСИЛВАНИЈЕ“

ОПШТЕ МЕЂУСОБНЕ ОСИГУРАВАЈУЋЕ БАНКЕ У НОВОМ САДУ

тражи способне **заступнике (агенте)** у свима местима **Бачке и Срема** под најповољнијим условима. — **Најлепша прилика за приватну зараду за г. г. учитеље,** пошто друштво ово **осигурава живот и на своту од 100 фор.** на најсолиднијој основи, без лечничког прегледања. **Засебно оделење за посмртнину на 50 и 100 круна.** — Ближа извешћа даје

СРПСКА ЗАДРУГА
за међусобно помагање и штедњу
у Новоме Саду.

515 3—3

ОБЈАВА.

Овим стављам до знања, да сам рад своје непокретно имање, које лежи у Београдском хатару, због старости из слободне руке продати, и то:

1. Кућу, у ратарској улици бр. 113. са 5 соба, три кујне, великом шталом са шупом, хамбаром за кукуруз, добрим подрумом и са удешеним водоводом, све солидно каменом и цигљом зидано, а које се све под једним кровом налази. Зграда је у добром стању, којој припада и башта за детелину, која са авлијом износи 16.000 квадратних метара.

2. Двадесет дана ораће земље у близини саме вароши изнад новог гробља, добро нађубрена, способна за сваковрстан усев. Сва та земља је прве класе.

Сво то имање продајем под врло повољним условима.

Купци се умољавају, да се обрате писмом или лично на потписаног.

Карло Шмит економ,
527 1—3 Београд, ратарска улица бр. 113.

ПРОДАЈЕМ ПРАЗАН

КУЋЊИ ПЛАЦ

у Вуковићевој улици. Упитати се код власника Нови Сад, Богданска улица бр. 35.

523 1—2 **Хортић Јанош.**

Бр. Е. 991, 986, 891/I. 82, 81, 72 ex 1901.

Стечај

на упражњене парохије и то: у **Фердину** и **Гају** (Гајићу) IV. плаћевног разреда, те у **Паланци** VI. плаћевног разреда. Рок пријаве прописаним путем до 14. (27.) септембра 1901. год.

530 1—2 Епарх. конзисторија вршачка.

ВИШЊЕ ЂАКА,

КОЈИ ПОХАЂАЈУ ОВДАШЊЕ ШКОЛЕ ПРИМАМ УЗ

ПОВОЉНЕ УСЛОВЕ

У КОСТ И КВАРТИР.

Обратити се ваља на потписаног.

526 1—1 **Ђока Томић.**

Нови Сад, кисачка улица бр. 4

НЕМАЧКА ТРГОВАЧКА НАСТАВА.

На основу добивене *концесије* од високе краљ. *хрв. слав. владе*, осим што ћу давати *појединима* у Нов. Саду часове, ја ћу и у *Петроварадину* у тамошњој женској школи држати за мушку и женску децу три пута недељно предавања, те би могла исто предавање и она деца из околине похађати, која би јутрењим влаком стизала. И за наставу преко писма зајемчен је добар успех, који су потпуно вични немачком језику, могу се код мене у свима контоарским наукама темељно изучити, а уз *наплату кад заврше курс.*

Нови Сад, августа 1901.

Проф. Ј. Моган
541 2—3 *Хотел Мајер.*

ВЕЛИКУ ГОСТИЈОНИЦУ

У ГОР. КОВИЉУ

издајем на више година под закуп

Горњи Ковиљ, 25. августа 1901. г.

Коста Веселиновић,
1—1 529 м. кр. поштар.

КУЋА НА ПРОДАЈУ.

Кућа на главном сокаку, идући железници

У ЖАБЉУ

која се налази на рогљу, те је подесна за гостионицу или дућан. Зидана је од тврдога материјала и црепом покривена. Кућа је 25 хвати дугачка, а сав плац је 35 хвати у дужини. У кући имаде и чардак, 5 хвати дугачак. Упитати код власника куће

Јозефа Екерта,
528 1—1 у Жабљу.

ПОМОЋНИК

који је изврстан а потпуно вичан српском, немачком и мађарском језику, може одмах код нас примљен бити. — Првенство има, који је вешт аранжирању излога.

ЛАЈОШ ШОСБЕРГЕР и ДРУГ
У НОВОМ САДУ. 531 1—1

ГАЛАНТЕРИСКА НИРНБЕРШКА И ПЛЕТЕНА ЕСПАПА ТРГОВИНА

Д. П. РАНИСАВЉЕВИЋА

У ПАНЧЕВУ

потребује два млађа спомоћника, и шегрта. 522 2—3

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

С. А. КРСТОНОШИЋА

521 2—2 **у Митровици**

потребује једног солидног млађег помоћника.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МИШЕ НИКОЛИЋА

у Инђији (Срем)

потребује још два помоћника, и то једног старијег и једног млађег, који могу одма ступити. 524 2—3

Рабштерн Мор

НОВИ САД 217 37—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

Експедиција на све стране.

Највећа тачност.

ПРВА И НАЈВЕЋА ТРГОВИНА

(У УВОЗУ И ИЗВОЗУ)

Шпецераја, Колонијала, Деликатеса, Вина и Јужног воћа

ЈОВИЧИЋ И ДРУГ

ЗАГРЕБ

Препоручују своје велико и богато стовариште сваковрсне каве, јужног воћа, Енглеских и Француских деликатеса, Далматинских, Талијанских и Француских зејтина и т. д.

Ценовнике шаљемо на захтев франко.

497 2—

Поштарину плаћамо ми.

Наносање не рачунамо.

НАРУЏБЕ СА СТРАНЕ ИЗВРШУЈЕМО БРЗО И ТАЧНО.

Главни уредник Јаша Томић — Одговорни уредник Константин Брадваровић — Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.